

Сатабай орто оскулатын оболорун хаһыата

Кулун

№ 4

Кулун тутар, 2016 с.

Бүгүңнү нүөмэргэ:

„Яркие лица нашего класса“, стр. 3

Кыргыттар күрэхтэрэ, стр. 2

Биһиги ыалдыппыт, стр. 4

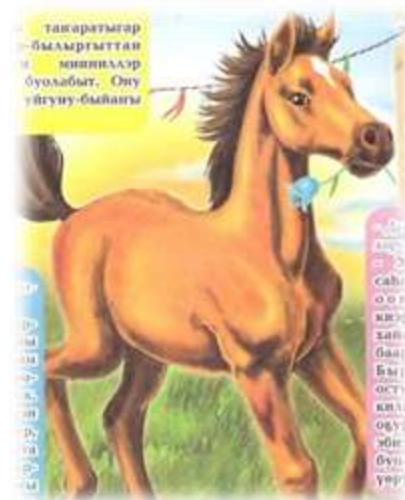
Ударная волна-2016 с, стр. 5

Apple, iPhone 7, Стр. 6

Айымнын түһүлгэтэ, стр. 4

Дьөһөгөй ыйа стр. 9

Кыргыттар күрэхтэрэ

Аан дойду дыахталларын күнүн уолаттар тэрийэн ыыттылар. Кылаастан кыргыттар хамаандалара бэриллит сорудахтарга эрдэттэн бэлэмнэнэн кэлбиттэр. Дьүүлүүр сүбэ – эмиэ уолаттар, кинилэр күрэх араас түһүмэхтэрин бэрт кырабытык көрөн сыаналаатылар. Ыалдыааччылар - эмиэ уолаттар. Кинилэр кылаастарын кыргыттарын ытыс тыаһынан өйөөтүлэр,

онтон бэһис кылаас уолаттара көрдөөх сценка көрдөрөн күллэрдилэр. Тынааһыннаах киирсии түмүгүнэн сэттис кылаас кыргыттара (сал.Никитина О.Н) кыайыылаабынан табыстылар.

Кулун тутар 11 күнүттэн муус устар 11 күнүгэр диэри „Сделаем жизнь цветной“ диэн психологической месячник буолан ааста. Тэрээһин чэрчитинэн „Мое настроение в красках“, „Радужные дни“, „В нашей школе самый-самый“ диэн хас нэдиэлэ аайы күннэр ананнылар. Ону таһынан „Яркие лица нашего класса“ диэн хаартыска күрэбэ, „Мы голосуем за жизнь!“ диэн акция, „Один день жизни“ кылаас чаастара, „Какой я? Какой ты?“ психология урооктара буоллулар.

Кулун тутар 5 күнүгэр Аммаба улуустаабы математика олимпиадатыгар үһүс кылаас оҕолоро баран кыттан кэллилэр. Кылаас салайааччыта Яковлева С.А. оҕолору ситиһиилээхтик бэлэмнээн Никитин Саша 2 миэстэни, Попова Вика 2 миэстэни ылары ситистилэр.

Кулун тутар 31, муус устар 1 күннэригэр 11 кылаас үөрэнээччилэрэ Окороков Эрчим, Никитин Гриша, Филиппов Толя Дьокуускайга баран ГТО нуорматын туттаран боруобаланан кэллилэр. Ол түмүгүнэн Толя боруонсаны көмүскээтэ.

„Яркие лица нашего класса“ диэн хаартыска күрээбэр кыайбыт 6 кылаас үөрэнээччилэрин хаартыскалара.

хааныг ыалдыга гость номера

- Үтүө күнүнэн, Ирина Петровна!

- Үтүө күнүнэн.

- Эн туох идэлээххиний?

- Мин Ольга Петровна Иванова – Сидоркевич аатынан оҕону иитэр кыһаҥа эбии дьарык педагогунан үлэлибин уонна «Золотые струны» диэн кружогу салайабын, оҕону тыыннаах музыкаҕа, гитараҕа уһуйабын.

- Иитии кыһатыгар үлэлээбиккит төһө ыраатта ?

- Номнуо 18 сыл буолла .

- Гитараҕа хаһаанныттан оонньуугунуй?

- Гитараҕа кыра эрдэхпиттэн оонньуубун, музыкальнай оскуолаҕа үөрэммитим. Бэйэм наһаа ымсыыра көрөн гитараҕа үөрэммитим. Онтон билигин бэйэм оҕолору үөрэтэбин.

- Ханна куонкурстарга гитараҕа оонньоон кыттыбыккытый?

- Оҕолорбун кытта «Сардаҥалаах аартыкка» лауреат үрдүк аатын ылбыппыт, «Көмүс дорҕоонно» Булгуннахтаахха сылдыбыппыт, Амма улуугар бэйэм тыыннаах музыканы сайыннарар буоламмын проектахпын «Гитараларым дорҕооно» диэн бэйэбит мелодиспыттар Имяновка ананан ытыллар, 2 сыл буола-буола 2006 сыллаахтан саҕаламмыта. Онтон бу 2014 сыллаахха уонна 2012 сыллаахха Алтанна буолбут республиканскай куонкурстарга оҕолорум лауреат үрдүк аатын ылыталаабыттар.

- Оҕолору гитараҕа үөрэтэр төһө ыараханый?

- Сорохтор «оонньуубут да кыайан үөрэммэппит» дииллэр. Оттон бэйэм баҕар оннукка үөрэтэр дьогурдаах талааннаах буолуом. Ол иһин оҕолору угуйан, угуйулан бэйэлэрэ манна кэлэн түргэн баҕайытык үөрэнэллэр. Мин бэйэм буоллаҕына авторскай программалаахпын уонна авторскай методическай пособиялаахпын ол онтукайым түргэн ньыманан оҕону үөрэтиигэ аналлаах.

- Гитараҕа оонньоон баҕалаах оҕолорго тугу баҕарыан этэй?

- Тыыннаах музыканы сэргээн, билигин даҕаны кыһанан бардахпытына киһи айар кута, оҕо айар талаана наһаа сайдар, хайа баҕарар киһи ханнык баҕарар хоһоону хохуйан, ырыа гынан мелодия оноруон сөп, оччоҕо мантан оҕо айар талаана сатабыллаах буолан бэйэтэ лидерскэй хаачыстыбата үөскүүр. Киһи маннька оҕону түмэ тардар, ол иһин мин оҕолорго бу тыыннаах музыканы тарҕатарым диэн наһаа үчүгэй дии саныыбын.

Иэйии

Күндү ааҕаччыларбар бэйэм суруйбут
хоһооннорбун
ис сүрэхпиттэн бэлэх уунабын...

Людмила Климовская

Дьоллоохпун...

Дьоллоохпун күн сири
көрөммүн.

Кыыс оҕо буоламмын
дьоллоохпун.

Дьоллоохпун оҕо саас диэни
билэммин.

Ырыны таптааммын
дьоллоохпун.

Дьоллоуом *этэ*
барытыттан,

Дьүөгэттэн, *дьиэ*
кэргэнтэн,

Дьолу түстүүр дьоннорго
Эбэрдэ эһиэхэ!

Ийэ, аҕа мичээринэн,
Эбээ, эһээ алгыһынан
улаатар –

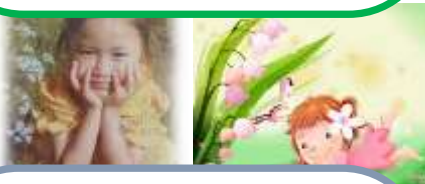
Бу баар миэхэ дьол диэн.

Бу сиргэ кэлбиппиттэн,

Эһигини билбиппиттэн,

Дьоллонобун барытыттан,

Дьоллоох түгэни
сүтэрбэппин.

Амма

Амма – мин сирим,

Ахтар-саныыр дойдум,

Амма – мин олобум,

Амма – мин тапталым.

Бурдук үүнэр бааһыналаах,

Дьэбкир уулаах өрүстээх,

Дьэдьэн сыттаах тыалардаах,

Талааннаах ыччаттардаах.

Мин дьолум Амма,

Мин кэскилим Амма.

Оҕо сааһым ааһыаҕа

Амма кэрэ сиригэр,

Дьолу түстүүр миэхэбэ

Төрөөбүт күндү дойдум

Таптыбын дойдубун,

Хаарыаннаах Аммабын!

Тымныы кыһынга

Түүн ортото халлаанга

Тахсаллар сулустар.

Кинилэрдиин сэргэстэхэ,

Синньигэс суолу түһэрэ

Ый набыллык устар.

Миигин угуйар,

Миигин ынырар.

Ыт улуйар киниэхэ анаан.

Турабын халлаан диэки

хайыһан.

Саас кэлэрин күүтэбин,

Сырдык санаа сыдыаһа

тыгытынан

Ымыы буолан ыллаары...

Кыайыы

Кыайыы диэн көмүс тыл!

Кыайыы диэн күндү тыл!

Сэриини утарбыттара

Саха чулуу саллааттара.

Оол онно охсуһуу,

Оол онно хаан тохтуу,

Хаарыаннаах саллааттар

Халлаанга көтөллөр,

Буруйа суохтарыгар

былдьаналлар.

Төһө төрөппүт оҕотун

суохтууруй?

Төһө кыыс ааннаһын күүтэрий?

Төһө уол тапталын ахтарый?!

Төһө киһи төһөтө эрэйдэнэрий?!

Кыайыыны аҕалбыттарга уруй!

Кыайыыны аҕалбыттарга айхал!

Кыайыы диэн кыһыл тыл!

Кыайыы диэн өрөгөй тыл!

Учуутал

Өйдөтөр биһиэхэ кини,

Өйөбүл буолар учуутал.

Үтүө киһи буоллуннар диэн

Кыһаллар биһиги туспутугар.

Оскуола биһиги иккис

дьиэбит,

Учуутал биһиги иккис ийэбит.

Оскуолаҕа араас оҕо баар,

Ону барытын тулуйар учуутал.

Маннайгы кылааска

киирбиппит,

Мааны танас кэппиппит,

Көрсүбүтэ оскуола боруогар

Үтүө киһи – учуутал.

Сылаас мичээринэн уоскутан,

Билии аартыгар киллээртэ.

Мунура суох махталбыт

Ананар эйиэхэ, учуутал!

Дьөһөгөй оҕото

Дьоруой сылгы

Кини эрэ

Манан дьүһүннээх,

Муус-хаар курдук түүлээх.

Сизлэ субуллан

Сиргэ тийэр,

Тыыннабына

Тыбырар салгына

Тыал-муус буолар.

Тохсунньу томороон тымныытын

Тымныы диэбэккэ 4лэлиир,

Сайын куйаас күннэрин

Итии диэбэккэ тулуйар.

От үлэтигэр

Охтордуу көмөлөһөр

Саха маанылааҕа,

Дьөһөгөй оҕото

Сылгы барахсан!

Биатлон.

Биһиги оскуолабыт онус кылааһын үөрэнээччилэрэ 2014 сыллаахха улуустаабы „Ударная волна“ күрэххэ кыайан-хотон, көһө сылдьар кубогун ылан бу тэрээһини биһиги ыттар чиескэ тиксипипит. Быйылгы күрэххэ ыаллыы сытар Алтан уонна Эмис орто оскуолатын хамаандалара бэлэмнэнэн кэлбиттэрэ.

Күрэх хас да түһүмэбинэн ытылынна. Ол курдук, мин саамай тынааһыннаах, телевизорунан эрэ көрөр көрүнмүн сэргээтим. Биатлон – латинскайтан тылбаастаахха күрэхтэһии диэн эбит. Бу көрүнү байыаннай харабыллар айбыттар. Сайынны уонна кыһынны араастаах. Бастакы биатлон 1767 сыллаахха буолбут, пограничниктар ыппыттар.

Биһиги күрэхпитигэр хамаанда аайыттан иккилии кыыс уонна иккилии уол кыттыбыттар. Хас биирдии кыттааччы хайыһарынан площадканы биирдэ эргийэн кэлэн баран бэлэмнэммит сиргэ кэлэн биэстэ ытар уонна салгыы сүүрэн эстафетаны иккис киһиэхэ тизэрдиктээх. Эмис оскуолатын хамаандата барыларын ыраабынан хаалларан бочуоттаах бастакы миэстэни ылары ситистэ. Ол кэннэ Алтан иккис, үһүс Сатабай буолбуттара. Судинова Айта биэс ытыттан бэһиэһинэрин табан дьону сөхтөрдө. Аны хас биирдии сыһыны аайы биэс сөкүүндэни уопсай бириэмэттэн көбүрэтэллэр эбит. Мин санаабар, көбүрэтэр бириэмэлэрин арыый улаатыннарбыттара буоллар, бары кыттааччылар ытыгы улахан болломтону ууруохтар эбит.

Биатлон киһи этин-хаанын сайыннарар, дьулууру күүһүрдэр көрүн эбит. Бу күрэхтэһиини үгэскэ кубулутан сылын аайы хамаанда туруоран ыталлара буоллар диэн баһа санаалаахпын.

9 кылаас үөрэнээччитэ, Никитина Аня.

Эстафета.

Үһүс чиеппэр этэннэ түмүктэнэн, кэтэһиилээх сааскы сынньаланнар сабаланнылар. Быйылгы „Ударная волна“ күрэби биһиги оскуолабыт көхтөөхтүк ытта. Күрэх хас да түһүмэхтэн турар:

1. Бэйэни билиһиннэри;
2. Добродоһуу тематыгар видеоролик күрэбэ;
3. Аэробика;
4. Киинэ сылыннан киинэ тематыгар интеллектуальной викторина;
5. Биатлон;
6. Эстафета.

Эстафетаны физкультура учууталлара Вячеслав Васильевич, Радислав Иннокентьевич уонна ыччат лидера Федор Евсеевич иилээн-сабалаан ыппыттара. Хамаанда оҕолоро бэйэ-бэйэлэригэр көмөлөһөн, өйөһөн көхтөөхтүк күрэхтэспиттэрэ. Салааскалаах сүүрүү, иккиэ буолан атахтарын баайан баран сүүрүү, цепочкалаан сүүрүү курдук тэтимнээх түһүмэхтэри ыппыттара. Эстафета бүтэһигэр канат тардыһыта буолбута. Онно хамаандаттан үс кыыс, үс уол кыттыбыттара. Олохтоохтор кэлэн оҕолоругар ыалдьан, күүс-көмө буолбуттара. Түмүккэ Сатабай оҕолоро үһүс миэстэ, Эмис иккис, Алтан бастакы буолары ситиспиттэрэ.

Уосай түмүккэ Алтан орто сокуолатын хамаандата бочуоттаах бастакы миэстэни ылан көһө сылдьар кубогун илдьэ бардылар, онон эһиил бу күрэби Алтан оскуолата ытытаба.

ТУОХ? ХАННА? ХАНАН? ЧТО? ГДЕ? КОГДА?

Apple. В начале месяца появились первые изображения iPhone 7, на которых был показан смартфон, в том числе со снятой задней крышкой и лежащим на поверхности беспроводной зарядной станцией.

Сколько весит слон? Из них самым тяжелым по весу является африканский слон, взрослая мужская особь может достигать веса до 7500 кг (семь с половиной тонн).

Похоже, совсем скоро в семье известной певицы и ее жениха ожидается прибавление! Судя по свежим фотографиям, сделанными папарацци Леди Гага беременна первенцем и ждет малыша.

Самой интересной новостью в течении первого месяца оказалась новость о том что тысяч американцев зарегистрировали свои дроны.

Материал подготовил:
Скрябин Савелий, ученик 8-го класса

Психологическая азбука

Практикум для детей

Чтобы понравиться девочке, мальчики:	Чтобы понравиться мальчику, девочки:
- ей надоедают - за ней гонятся - ставят подножку, чтобы упала - поднимают юбки - дергают за косы - портфель уволакивают - ее никогда не обижают - дарят шоколадки, конфеты и жвачки - носят портфель - смотрят на нее во время урока - защищают	- за волосы не таскают - кусаются и царапаются - ногами дерутся - говорят неприличные слова - крутятся на глазах - пишут «Вита + Коля = Любовь» - пишут «Вовка - дурак» - записки шлют - дают списывать - смотрят на него и вздыхают

Пусть дети сами дополняют наши списки ...
А взрослые вспомнят себя маленькими !

Если хочешь, чтобы жизнь тебе улыбнулась, сначала сам улыбнись жизни.

Лжон Э. Смит

*Пессимист видит трудности при каждой возможности.
Оптимист в каждой трудности видит возможность.*

Уинстон Черчилл

*Уметь наслаждаться жизнью —
значит прожить ее дважды.*

Марциал.

*С кем можно вместе смеяться, с
тем можно вместе и работать.*

Роберт Орбен.

*Посвяти своим огорчениям
полчаса, чтобы вздремнуть.*

Янина Ипокрская

Опрос провели и подготовили материал к номеру:

Захарова Марианна, Лукина Мичийэ, Елисеева Ира.

Кулун тутар -Дьөһөгөй Айыы ыйа

Суолтата: бу ыйга биэлэр төрүүр кэмнэрэ буолан, биэлэртэн кулуннары араараллар. Ол иһин кулун тутар диэн ааттыыллар.

Кулун тутар үкэс кыһынны кэмнэ киирэр. Ый 21 кунугэр сырдык уонна хараңа тэҥнэхэллэр, онтон сырдык баһыйан барар. Онон бу кэм саас саҕаламмыт күнүнэн ааһылар. Кулун тутарга сырдык уонна хараңа, итии уонна тымныы охсуһаллар. Ол олоҕхолорго абааһы уонна айыы охсуһуутун курдук ойууланар.

Дьөһөгөй Айыы – сылгы таңарата. Киһиэхэ күүһү, үлэлиир дьобуру, хаһаайын буолууну биэрэр, ол аата бэйэ бас билэр күрүөлэниитэ-хаһааланыыта, дьыэлэниитэ-уоттаныыта, сүөһүлэнии-сылгыланыы.

Кулунтутарга төрөөбүт дьон аһаҕас майгылаахтар, алгыстаах тыллаахтар уонна хаһаайыстыбаны тэринэр дьобурдаахтар. Кинилэри Дьөһөгөй таңаралаах дьон диибит.

Күн-дьыл билгэтэ

Ый 2 сүрүн тыаллаах: хоңурах тыала уонна сыыр хастыыр тыал. Кулун тутары балаҕан ыйа батыһар. Ый алтыһыыта үс күннэ буолар.

1 – хотой кэлэн уйатын хаардыыр.

2 – кыһын ортото. Киргил төрүүр.

13 – хаар ирэн, сарайтан таммалыыр.

14 – Дьэбдьэкиэйэп күнэ. Күүскэ сылыйдаһына – саас эрдэ кэлэр.

15 – улар охсоро саҕаланар.

20 – тураах кэлэр. Бу күн сылаас буоллаһына – 40 күн сылыяр, тымныы буоллаһына – 40 күн тымныйар.

21 – күн түүнү кытта тэҥнэхэр. Тулук кэлэр. Суор уйатын оностор, бастакы сымыытын түһэрэр.

22 – саас кэлэр.

30 – сылаас Өлөксөй күнэ. Муус чопчута уһун буоллаһына – уулаах саас, кылгас буоллаһына – уутун-хаарын көтүтэр.

31 – саарба, солондо төрүүлэр.

Төрүччү тускутун туома

Кулун тутар 22 күнүгэр оҥоһуллар. Туом урууну-аймаһы саныырга аналлаах. Айыы үөрэхтэр бу күн саха төрөөбүт күнэ диэн ааттанар.

Ыал дьоро остуол тула олорор. Иһиттэргэ үүт ас кутуллар. Ыал бас киһитэ төрүттэрин туһунан кэпсиир. Кини Эллэй, Омоһой, Улуу Хоро саҕаттан саҕалаан, ханнык аҕа ууһа буолан тэнийэн испиттэрин быһаарар. Бу кэпсээн кэнниттэн иһиттэрин бары 3 төгүл үөһэ дук гынан айыыларын аһаталлар уонна үүттэрин иһэллэр.

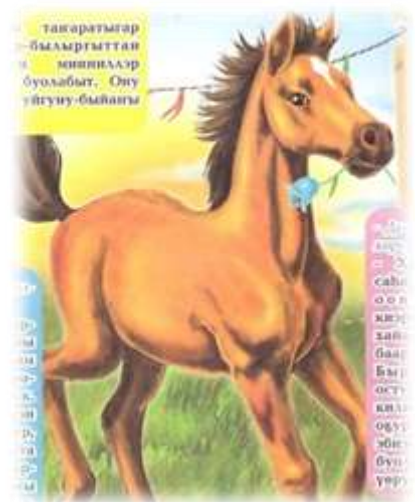
Кулун тутарга төрөөбүт дьон харысхал тыллара

Үлэни баһылаан

Үлэбэр тойон буолабын,

Олохпун оңостобун.

Дом!

Айымны түүхлэгтэ

Аммосова Аэлита, 7 кыл.

Артемьева Надя, 7 кыл.

Никитина Маша, 8 кыл.

Адамова Дайаана, 7 кыл.

Адамова Дайаана, 7 кыл.

Пахомов Саша, 3 кыл.

Никитина Маша, 8 кыл.

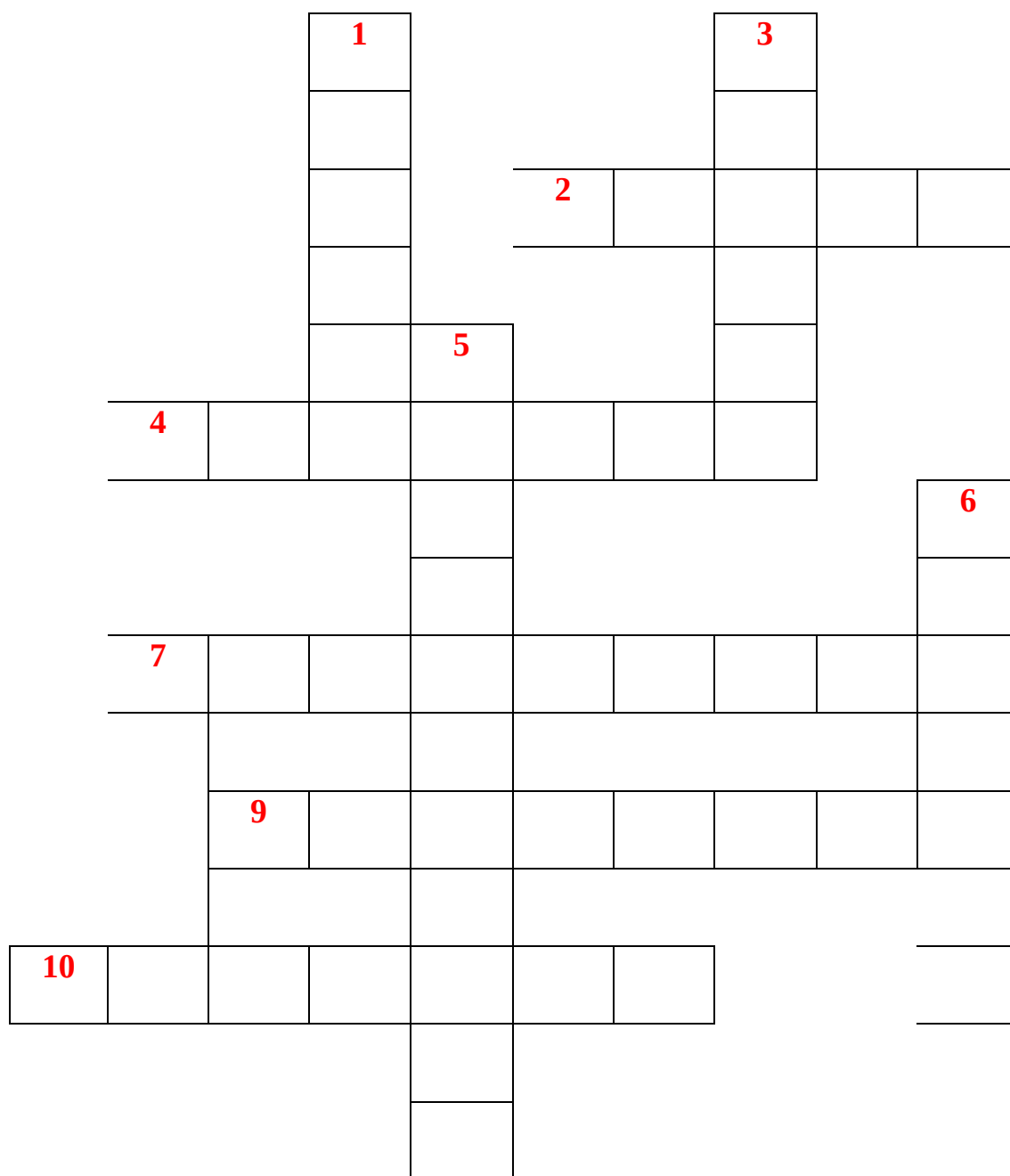
Пахомов Саша, 3 кыл.

Попова Вика, 3 кыл.

Весенний кроссворд

Сынъяанабыт

Вопросы: 1. Название времени года. 2. Растаявший снег. 3. Атмосферные осадки, вытекающий из балконов в виде воды. 4. Падение капель растаявшего снега во время оттепели с крыши и деревьев. 5. Первый весенний цветок. 6. Первый майский лесной цветок. 7. Кусок льда, свисающий со здания. 8. Грохот, гул, сопровождающий ряд молнии во время грозы. 9. Весеннее явление на реках. 10. Грохот, гул, сопровождающий разряд молнии во время грозы.

Хаһыаты бэлэмнээн таһаардылар “Кулуһун” юнкорпост оҕолоро.

Хаһыат ыйга биридэ икки тылынан тахсар.

Тиража 30

Балаһаларга эппиэтинэстээхтэр: “Сонуннар” - Адамова Дайаана, Никитина Аня (Адамова Н.Н., Никитина Нь.Б-Ц.)

“Биһиги ыалдьыппыт” – Адамова Лана (Никитина О.Н.)

“Иэйии” - Климовская Лучиана (Яковлева И.Н.)

“Чэгийэн” – Елисеева Айыына, Тимофеева Юлия, Никитина Аня (Онуфриева А.В.)

“Туох? Ханна? Хаһан?” – Скрыбин Савелий (Шишигина В.П.)

„Психологическая азбука“ – Захарова Марианна, Лукина Мичийэ, Елисеева Ира (Борисова Н.И.)

„Итэбэл. Сиэр-туом. Үгэс.“ – Артемьева Надя, Попов Толя (Шишигина Г.Н.)

“Сынъяалаңца” - Адамова Диана (Иванова С.А.)

Биһиги аадырыспыт: Сатаҕай, Школьной уулусса №2. Электроннай аадырыс: satagayschool@mail.ru